

Чеська кінокомедія:

СВІЖИЙ СТРУМІНЬ

44

Розглядаючи згадані фільми у контексті чеського кінематографа, неодмінно спадає на думку чеська «нова хвиля» з її орієнтацією на сатирично-гротескні форми, з критикою тодішнього ладу.

Робота І.Павласкової являє собою гідне продовження чеської комедійної традиції. Центральною постаттю комедії «Час боргів» є пацієнт психлікарні з яскраво вираженою фобією власної дружини. На боротьбі двох сторін – у буквальному сенсі цього слова – і будується насичена інтрига, приперчена винахідливими зразками чорного гумору. Так, на початку фільму спостерігаємо просто-таки карколомну бійку, в результаті якої на голові у дружини опиняється розбитий телевізор. Доведений до нервового зриву, герой стараннями дружини потрапляє до «жовтого дому», але саме там він знаходить підтримку і взаєморозуміння. Дружні стосунки з лікаркою (Л.Біла) допомагають йому повернутися до реальності, відновити віру в кохання.

Цікаво розгортається й історія його кар'єри, яку в загальній композиції кінокартини можна було б назвати «каліф на час»: захоплююча кар'єра закінчується так само швидко, як і починається. Завдяки інтрижці з дочкою бізнесмена, герой несподівано дістає керівну посаду. Він радіє цьому ілюзорному і короткочасному успіхові, який насправді йому не належить, пишається становищем, яке дісталось йому випадково. У комедії виразно обігруються атрибути масової культури, залюбленої у світ бізнесу і великих грошей. Привабливий сучасний антураж (респектабельний офіс, фуршети, презентації) підкупає героя, який за цим мішурним блиском пропускає щось набагато важливіше. А прокидається від ілюзій він лише тоді, коли втрачає і роботу, і кохану, знову опиняючись під каблуком дружини. На теперішній хвилі фемінізму цей фільм можна розглядати як репліку на захист заляканих пригноблених чоловіків. Над героєм дамокловим мечем тяжіє образ дружини-монстра, який, завдяки влучному монта-

У вересні 1999 року в Києві відбувся традиційний «Тиждень чеського кіно», організований Чеським центром у Києві за сприяння посольства Чехії в Україні. Було представлено фільми 1997-1999 років: ліричну притчу «Orbis pictus», трагікомедію «Зірка з неба», детективну комедію «Маєток». Відкривалась і закривалась акція фільмом «Час боргів» (1998) молодої чеської режисерки (вона ж автор сценарію і продюсер) Ірени Павласкової, яка була на презентації фільму.

■ Карел Роден та Івана Хилкова у фільмі «Час боргів». Режисер Ірена Павласкова. 1998.

■ Карел Роден та Люці Біла у фільмі «Час боргів».

жу, постійно виринає над героєм у найнесподіваніші моменти.

Кінець фільму руйнує горизонт сподівань масового глядача: немає очікуваного happy end'у, загалом немає останньої крапки, адже однозначна кінцівка для сучасного мистецтва – це моветон. Отже, невідомо, що чекає на героя, він іде «в ніч», назустріч своїй долі, виставивши рахунки минулому життю, бо нарешті прийшов Час Боргів. Власне, протягом усього попереднього періоду герой розплачується за своє підневільне становище у родині. Родинний конфлікт знаходить своєрідне вирішення – дочка допомагає батькові втекти з дому через вікно, що в черговий раз підкреслює брак маскуліності у героя. Легка сатира на сучасне ділове та родинне життя у фільмі І.Павласкової, звичайно, відрізняється від уїдливої сатири В.Хитілової, бо, власне, і завдання тут менш глобальні, і проблеми не такі гострі. Але це, без сумніву, вдала комедійна версія життя і побуту чеського європейського суспільства.